

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

**JUDr. Matej Horvat, PhD.: Administratívnoprávna zodpovednosť právnických osôb.
Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, 264 s. , ISBN 978-80-8168-715-0**

v habilitačnom konaní o udelenie titulu docent

Skutočnosť, že v roku 2017 uzreli svetlo sveta tri monografie, týkajúce sa administratívnoprávnej zodpovednosti, a z tohto počtu dve ohľadne správnych deliktov právnických osôb, nie je náhodná. Odráža naliehavosť riešenia témy v rámci vedeckého výskumu na Slovensku v situácii, keď sa predmetom odbornej diskusie stala otázka budúceho koncepčného vývoja právnej úpravy správneho trestania. Nepochybne impulzom sa stala aj nedávno vykonaná rekodifikácia pravidiel postihu osôb za správne delikty v Českej republike.

Právna teória už dávnejšie naznačovala, že zákonná úprava administratívnoprávnej zodpovednosti je v osobitných zákonoch venovaných vecným aspektom výkonu verejnej správy len akýmsi štandardným legislatívnym dodatkom, nad ktorým sa normotvorca hlbšie nezamýšľa. Preberá mechanicky rokmi zaužívané modely právnej úpravy, prípadne naopak, náhodilým alebo pragmatickým spôsobom vnáša nové prvky označované za osobitosť právnej úpravy bez toho, aby takýto legislatívny odklon bol náležite odborne vyargumentovaný, resp. podložený.

Na druhej strane ak odhliadneme od týchto čiastkových legislatívnych excesov, musíme konštatovať, že od roku 1990 na Slovensku k žiadnym zásadnejším zmenám v právnej úprave zodpovednosti za správne delikty nedošlo. Niet vôle, niet záujmu zaoberať sa komplexne prehodnotením právnej úpravy z hľadiska uznávaných medzinárodných štandardov. Zákonodarca sa zameriava len na úpravu skutkových podstat správnych deliktov a na úpravu druhu a výšky sankcií.

Napriek tomu, že právna veda signalizuje nevyhovujúci stav v procesnoprávnej úprave prejednávania správnych deliktov, ktorý v konkrétnych veciach naprávajú správne súdy svojimi judikátmi, ktoré však nemajú všeobecnú záväznosť, nezdá sa, že by bol záujem v tomto ohľade prehodnotiť terajšiu úpravu ako celok, zrejme z obavy, že by nešlo o politicky populárne opatrenie. Treba preto kompetentným trpezlivo vysvetľovať, že budúca právna úprava by mala byť komplexná, zabezpečujúca ochranu na vnútroštátnej úrovni v súlade s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Pokiaľ sa tak *de lege ferenda* stane, zostáva pri nedostatočnej zákonnej regulácii odpovedať na množstvo právnych otázok. Administratívnoprávna zodpovednosť a jej uplatňovanie orgánmi verejnej správy je tak v súčasnosti nevyčerpatel'nou studňou otázok, s ktorými sa treba vysporiadať. O to sa vo svojej monografii pokúša aj JUDr. Matej Horvat, PhD.

Skôr než pristúpim k hodnoteniu obsahovej stránky diela, zmienim sa o jeho formálnom a systémovom spracovaní. Chcela by som vyzdvihnúť, že autor každú z kapitol zakončil stručným zhrnutím čiastkových záverov a súčasne pripojil na konci diela záver, ktorý „nie je koncipovaný ako zopakovanie čiastkových záverov, ktoré boli predmetom každej poslednej podkapitoly“. Záver monografie koncipuje ako svoje generálne odporúčania.

Už z hľadiska formálneho je zrejmé, že autor ako dlhoročný pedagóg má dostatok skúseností, aby presvedčil o tom, že systémový prístup k spracovaniu odbornej problematiky mu nerobí žiadne ťažkosti. Rovnako z hľadiska štylistického prejavu je zrejmé, že práca nevznikala chvatne, že autor sa zvolenou témou zaoberá dlhodobo.

Svoje názory vyvodzuje na základe použitej odbornej literatúry českých a slovenských autorov, a to nielen z odvetvia správneho práva, ale aj z ďalších odvetví právneho poriadku (trestné právo, pracovné právo atď.).

Z hľadiska obsahu sa autor venuje prevažne hmotnoprávnym aspektom úpravy administratívnoprávnej zodpovednosti (1. - 4. kapitola), procesnoprávne aspekty sa týkajú úpravy prejednávania správnych deliktov podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a osobitných zákonov, rovnako ako procesných aspektov súdneho prieskumu vo veciach správneho trestania (5. kapitola).

Autor postupuje od všeobecného ku konkrétnemu. Prvá kapitola má predstavovať nevyhnutné právno-teoretické východisko k analyzovaným čiastkovým témam. Rozoberá inštitút právnej zodpovednosti v rámci jednotlivých právnych odvetví, a najmä v rámci jeho členenia na verejnoprávnu a súkromnoprávnu zodpovednosť. Osobitnú pozornosť venuje vzťahu trestnoprávnej a administratívnoprávnej zodpovednosti.

V monografii chýba medzinárodnoprávny aspekt problematiky právnej úpravy zodpovednosti za správne delikty, čo oslabuje vierohodnosť autorom predkladaných názorov. Tým nechcem povedať, že by sme im nemali veriť, avšak v dnešnom čase už nepostačuje, aby sme tvrdenia nedokladali argumentmi vyplývajúcimi z prameňov práva, ktoré majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky (čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky). V texte chýbajú aj odkazy na politicky záväzné dokumenty Rady Európy, z ktorých taktiež podrobnejšie – na účely administratívneho postihu – vyplývajú princípy správneho trestania.

Pochváliť treba, že autor pracoval najmä s odkazmi na súdnu judikatúru – bez nej sa už v súčasnosti žiadne vedecké dielo nezaobíde.

V ďalšom sa zameriam len na niektoré aspekty, ktoré ma zaujali a sú základom pre položené otázky, na ktoré ako oponentka očakávam reakciu, resp. stanovisko v rámci habilitačného konania. Otázky nekladám podľa ich dôležitosti, resp. závažnosti, ale postupne, podľa zamerania jednotlivých kapitol práce.

1) Ako by autor vymedzil vzťah medzi inštitútom administratívnoprávnej zodpovednosti a správneho trestania z hľadiska ich obsahu a funkcií?

2) Str. 61 – čo uchádzač považuje za naplnenie situácie, keď „skutočnosti nasvedčujúce, že bol spáchaný správny delikt, sú *dostatočne určité* a *vierohodné*“?

3) Str. 99 – autor polemizuje o vhodnosti používania pojmu „premlčanie“ vo vzťahu k správny deliktom. Ako hodnotí vhodnosť použitia pojmu „premlčacia doba“ v čl. 154f ods. 2 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky alebo „premlčanie trestného stíhania“ podľa § 87 Trestného zákona v kontexte trestných činov, ktoré sú druhom verejnoprávných deliktov?

4) Str. 174 – autor správne vytýka chyby v osobitných zákonoch, ktoré sú dôsledkom toho, že ich zákonodarca novelizoval vzhľadom k § 21 ods. 2 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa uvedeného ustanovenia: “Trestné stíhanie proti právnickej osobe nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak skoršie konanie pre ten istý skutok proti tej istej právnickej osobe skončilo právoplatným rozhodnutím o správnom delikte a toto rozhodnutie nebolo zrušené.” Ako hodnotí funkciu a opodstatnenie existencie predmetného ustanovenia v právnom poriadku?

5) Str. 246 – autor považuje za výzvu “vyjasnenie súčasnej administratívnoprávnej zodpovednosti vo vzťahu trestnému právu” – prosím o bližšie vysvetlenie.

6) Akým spôsobom by mali správne súdy interpretovať § 195 písm. c) a d) Správneho súdneho poriadku, podľa ktorého správny súd nie je vo veciach správneho trestania viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ide o základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku, ktoré je potrebné použiť na správne trestanie alebo o dodržanie zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť aj na ukládanie sankcií v rámci správneho trestania? Ktoré základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku a ktoré zo zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona by mali správne orgány pri nedostatku zákonnej úpravy aplikovať v rámci správneho trestania právnických osôb?

7) Domnieva sa autor, že ak by v budúcnosti bol schválený zákon o zodpovednosti za správne delikty, mal by sa vzťahovať aj na disciplinárne delikty?

Hodnotené dielo svojím spôsobom spracovania, obsahom a kritickými postojmi ako aj námetmi na novelizáciu právnej úpravy je odzrkadlením dlhodobej systematickej vedeckej práce uchádzača o vedecko-pedagogický titul „docent“.

Na základe vyššieho uvedeného o d p o r ú č a m, aby bol JUDr. Matejovi Horvatovi, PhD. udelený titul docent v študijnom odbore 3. 4. 4. správne právo.

prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave